

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination February – 2026

Course Name : BSW

Date : 20-Feb-2026

Subject Name : માનવ સંસાધન અને વ્યવસ્થાપન

Time : 03:00pm to 05:15pm

Subject Code : BSW-403

Max Marks : 70

પ્રશ્ન-1. નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

- (1) તાલીમની ઓન-ધ-જોબ અને ઓફ-ધ-જોબ પદ્ધતિઓનું વર્ણન કરો.
- (2) વેતન પ્રોત્સાહક યોજનાઓનો ખ્યાલ આપી તેના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ લખો.

પ્રશ્ન-2. નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

- (1) પ્રદર્શન કાઉન્સેલિંગ શું છે? તેના ઉદ્દેશ્યો અને મહત્ત્વ લખો.
- (2) શ્રમ કલ્યાણની વૈધાનિક અને બિન-વૈધાનિક પ્રવૃત્તિઓની સમજૂતી આપો.

પ્રશ્ન-3. નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

- (1) જોબ મૂલ્યાંકનની મુખ્ય પદ્ધતિઓનું (બિન-માત્રાત્મક અને માત્રાત્મક) વર્ણન કરો.
- (2) શ્રમ કલ્યાણનો અર્થ અને વ્યાખ્યા સ્પષ્ટ કરી, તેના ઉદ્દેશ્યોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-4. ટૂંકનોંધ લખો (કોઇપણ બે)

(14)

- (1) 'નોકરી વર્ણન' માં સમાવિષ્ટ મુખ્ય બાબતો જણાવો.
- (2) ઔદ્યોગિક સંબંધોને પ્રભાવિત કરતા કાયદાકીય પરિબલો લખો.
- (3) ફરિયાદના પ્રકારો સમજાવો (કાનૂની અને ગેરકાયદેસર, સાચી અને ખોટી).
- (4) ઔદ્યોગિક સંચારના ફાયદાઓ સમજાવો.

(1) માનવ સંસાધન વ્યવસ્થાપનના બે મુખ્ય પાસા કયા છે?

A) કાનૂની અને આર્થિક	B) વ્યવસ્થાપક અને કાર્યાત્મક
C) સામાજિક અને ધાર્મિક	D) તકનીકી અને રાજકીય

(2) પ્રદર્શન મૂલ્યાંકન કોને કહે છે?

A) નોકરીના વર્ણનનું વિશ્લેષણ	B) કર્મચારીઓની કામગીરીનું મૂલ્યાંકન
C) માનવ સંસાધન યોજના બનાવવી	D) પગાર માળખું નક્કી કરવું

(3) ઔદ્યોગિક સંબંધોનો મુખ્ય હેતુ કયો છે?

A) ઉત્પાદન ઘટાડવું	B) વિવાદ વધારવા
C) ઔદ્યોગિક શાંતિ અને ઉત્પાદકતા વધારવી	D) ફક્ત મેનેજમેન્ટને લાભ કરવો

(4) ઔદ્યોગિક લોકશાહીનો અર્થ શું છે?

A) કામદારોને કામમાંથી દૂર રાખવું	B) કામદારોને મેનેજમેન્ટમાં ભાગ આપવો
C) સરકારને નોકરી આપવી	D) ગ્રાહકોને ઉત્પાદન નક્કી કરવાનું હક્ક આપવો

(5) ઔદ્યોગિક વિવાદના નિવારણ માટેની પ્રથમ પદ્ધતિ કઈ છે?

A) સમાધાન (Conciliation)	B) મધ્યસ્થતા (Mediation)
C) પંચાયત (Arbitration)	D) ન્યાયિક નિર્ણય (Adjudication)

(6) ભારતીય શ્રમ પરિષદે ફરિયાદ નિવારણ માટે કઈ પદ્ધતિ અપનાવી હતી?

A) દ્વિપક્ષીય	B) ત્રિપક્ષીય
C) એકપક્ષીય	D) એકલ પદ્ધતિ

(7) 1983ની યોજનામાં કામદારોની ભાગીદારી કયા સ્તરે હતી?

A) રાષ્ટ્રીય સ્તરે	B) ઉદ્યોગ અને ફેક્ટરી સ્તરે
C) સંચાલન સ્તરે	D) આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે
